

Jaarverslag 2022

Op weg naar herstel en herinrichting

Intro

2022 stond, na twee corona in het teken van een voorzichtige terugkeer naar ‘normaal’ én de start van de herinrichting van het muZEEum. Het jaar begon opnieuw met een maand de deuren gesloten vanwege Corona maatregelen. Begin februari mochten musea de deuren weer openen, maar keerde het publiek niet meteen weer terug. Pas in de zomer wisten bezoekers weer de weg naar het muZEEum te vinden.

Een flinke domper was de sluiting van de Kazematten. Net voor de jaarlijkse opening in maart, zijn er scheuren in de gewelven ontdekt en besloot eigenaar Waterschap Scheldestromen tot sluiting voor nader onderzoek. De Kazematten zijn het hele seizoen gesloten gebleven.

Een hoogtepunt was de komst van het familieportret van Michiel de Ruyter van schilder Juriaen Jacobsz.

Het museumjaar eindigde ook met een sluiting, maar nu zelfverkozen: vanaf 1 november is het muZEEum voor zeven maanden dichtgegaan voor de realisatie van de herinrichting.

Toch kijkt het muZEEum positief terug op 2022. In bezoekersaantallen heeft het muZEEum zeker weer de weg omhoog gevonden. De herinrichting is - na vier voorbereidingsjaren - eindelijk van start gegaan. En het muZEEum is erin geslaagd het jaar financieel positief af te sluiten.

Familieportret van Michiel de Ruyter

Sluiting muZEEum

Bezoekcijfers

35.492 BEZOEKERS

In 2022 bezochten 35.492 bezoekers het Zeeuws maritiem muZEEum, waarvan 25.615 het muZEEum en 9.877 de Oranjemolen. Dat is +22% meer bezoekers dan in '21, maar - ten opzichte van het laatste normale jaar voor corona (2019) - nog altijd 24% minder bezoekers, met als opmerking dat in '22 het muZEEum in totaal 3 maanden dicht geweest is.

Hoge waarderingen

Ook in 2022 kreeg het muZEEum opnieuw hoge waarderingen:

TRIPADVISOR

★★★★☆ Uitmuntend 4,5/5

GOOGLE

★★★★☆ 4,4/5

Exposities

In 2022 zijn de lopende exposities - mede als gevolg van corona - verlengd. In 2022 waren er vier exposities in het muZEEum te zien:

Verlengd

- *Walcheren: het verdronken eiland:* foto-expositie over de inundatie van Walcheren aan het eind van de Tweede Wereldoorlog.
- *Bezetting verbeeld.* WO II door de ogen van Cees van der Burght.

DE INUNDATIE IN FOTO'S EN VERHALEN

WALCHEREN: HET VERDRONKEN EILAND

muzeum.nl

Nieuwe exposities

- *Rampjaar 1672: Michiel de Ruyter Redder des Vaderlands.* Mini expositie naar aanleiding van de verwerving van het levensgrote familieportret van de familie de Ruyter geschilderd door Juriaen Jacobszn. en de doorslaggevende rol van Michiel de Ruyter in het rampjaar 1672.
- Dubbelexpositie rondom het themajaar 1572 met de tentoonstelling '1572 De Geboorte van Nederland' in het stadhuis van Vlissingen en de expositie '1572: Vlissingen in Verzet' in het souterrain van het muZEEum, een chronologische vertelling van de gebeurtenissen over de dagen voorafgaand aan 6 april. Met illustraties van Cees van der Burght.

Activiteiten

JANUARI

Inburgeringscursus

Het muZEEum is in 2022 zes keer gastheer geweest voor de inburgeringscursus nieuwkomers, in samenwerking met Vluchtelingewerk Nederland.

Actiedag Musea Open 19 januari

Protestdag tegen de coronasluiting van musea met een gym work-out in het muZEEum.

MAART

Kinderkunstweek

Zoals elke jaar deed het muZEEum weer mee met de Kinderkunstweek, dit jaar met het thema 'Vertakt en geworteld'. Kunstenaar Liesbeth Labeur liet kinderen onderzoeken en tekenen waar ze vandaan komen.

Museum Jeugduniversiteit

Alweer de derde editie van zondagse gastlessen aan nieuwsgierige kinderen. Dit voorjaar met

Raymond Fagel, universitair docent geschiedenis aan de Universiteit Leiden en schrijver van het boek '1572, burgeroorlog in de Nederlanden', met een gastles over 'Don Pacheco: waarom moest hij hangen'. Gevolgd door Niels Korte, loods in Vlissingen, met als gastles 'Wordt een loods zeeziek?' en als laatste in de serie Barbara Oomen, hoogleraar sociologie en mensenrechten aan de Universiteit Utrecht en docent aan de University College Roosevelt in Middelburg, met de gastles 'Waar heb jij recht op?' over kinderrechten.

APRIL

Opening expositie 1572: Vlissingen in Verzet

Met een historische protesttocht tegen de inkwartiering van nog meer soldaten door kinderen van de Frans Naereboutschool. Vanaf het stadhuis naar het muZEEum.

MEI

Voorstelling 'Steen'

Op 5 mei werd de muziektheater voorstelling 'STEEN' in het muZEEum gespeeld, een productie van theaterproductiehuis Zeelandia. De voorstelling is gebaseerd op een oorlogsverhaal van schrijver Hans Warren.

JUNI

Opening expositie 1672

Met lezingen door Jeroen Terbrugge, hoofdconservator maritieme collecties Rijksmuseum en Michiel de Ruyter biograaf Ronald Prud'homme van Reines, werd het themajaar 1672 ingeluid en het familieportret van de familie De Ruyter onthuld.

SEPTEMBER

Lezing Hilde Neus

Lezing getiteld 'Vlissingen en vrouwen, Suriname en slavinnen' door van Hilde Neus (Anton de Kom Universiteit). Het verhaal over vrouwen, waarin de relatie tussen mevrouw Lampsins, eigenaresse van het buitenverblijf Bossenburg, en de vrouwen in slavernij in Suriname centraal staat.

Christopher van Duijn in 'Steen' van Theaterproductiehuis Zeelandia.
Foto: © Tim van Kleunen

Programma Musea Bekennen Kleur

Educatie

In 2022 is een flinke slag gemaakt in het verder professionaliseren van het educatieaanbod. Tegelijkertijd stond 2022 voor scholen nog duidelijk in het teken van het inlopen van door corona opgelopen achterstanden en was er minder aandacht voor buitenschools educatieaanbod. Toch hebben ruim 2.00 leerlingen in 2022 één van de educatielessen in het muZEEum gevolgd.

Ook zijn er verschillende educatieprojecten uitgevoerd, een overzicht:

- Reizen in de Tijd: uitvoering pilotprojecten 'De kroniek' en 'Wie ben ik', waarin een andere methode om de verhalen van het muZEEum over te brengen aan leerlingen van de basisschool centraal staan.
- In het kader van het Musea Bekennen Kleur programma is een les ontwikkeld voor groep 7/8 van de basisschool over De kunst van het doorgeven, over culturele diversiteit en je eigen helden.

- Voor de tentoonstelling '1572: Vlissingen in Verzet' is in samenwerking met de Frans Naerebout stichting een spellencircuit ontwikkeld op basis van 'escaperoom' concept.
- Deelname aan zomerschool: ook dit jaar was het muZEEum weer opgenomen in het Zomerschool programma om kinderen een zetje te geven om het schooljaar weer goed te kunnen starten.
- Ontmoeting met dementerende ouderen in kader project met studenten Scalda. Studenten werden getraind met om aan de hand van foto's uit foto-expositie *Het verdronken eiland* het gesprek aan te gaan met dementerende ouderen over herinneringen.
- Ontwikkeling digitaal lessen over Slavernijverleden en over Michiel de Ruyter, waarmee scholen voorafgaand aan of als vervanging van bezoek aan muZEEum, kennismaken van de (canon)thema's slavernij en Michiel de Ruyter.

Collectie

REGISTRATIE & ONDERZOEK

Schelpencollectie

Een studente van het University College Roosevelt heeft voor een stage onderzoek verricht naar de schelpencollectie van het muZEEum. Deze verzameling van ruim vijfhonderd objecten is in 1914 door Cornelius Kalbfleisch aan het toenmalige gemeentemuseum geschonken. Alle objecten werden geregistreerd en gefotografeerd en er is veel nieuwe informatie ingewonnen.

Collectie t Vliegend Hert

In samenwerking met het Rijksmuseum is het muZEEum in 2021 gestart met een nieuwe inventarisatie van de objecten uit scheepswrak 't Vliegend Hert. Met een projectsubsidie van de provincie en een samenwerking met het Rijksmuseum is het voor ons mogelijk de vondsten uit dit VOC-schip beter in kaart te brengen. Dankzij nieuw onderzoek kon het muZEEum nieuwe verhaallijnen ontwikkelen voor de (online) expositie.

Fotografie kerncollectie

Er is een project opgestart om de volledige kerncollectie opnieuw te fotograferen voor online-presentaties.

Scheldecollectie

In opdracht van Stichting Behoud Scheldecollecties is de collectie van de Koninklijke Schelde Groep geïnventariseerd en gefotografeerd. Deze

Molenbeker, 17e eeuw

collecties zijn in beheer van het muZEEum en Museum Scheldewerf.

Nieuw collectieportaal

Mede op initiatief van het muZEEum is een nieuw samenwerkingsverband gerealiseerd: het Erfgoedplatform. Hierbij werken veel Zeeuwse musea samen met Erfgoed Zeeland het ZB Planbureau om een nieuw digitaal collectieplatform op te zetten. Tevens kunnen alle musea profiteren van het digitale collectieregistratiesysteem Atlantis.

Covra MuseumDepot

Samen met de Covra heeft het muZEEum een modernisering in gang gezet van het Museum-Depot in Covra. De presentatie wordt nu nog aantrekkelijker voor de bezoekers die deelnemen aan rondleidingen.

VERWERVINGEN

Het muZEEum heeft het beroemde portret Michiel de Ruyter en zijn familie van het Rijksmuseum in langdurige bruikleen verworven. Het is waarschijnlijk 1662 door schilder Juriaen Jacobsz. geschilderd. Het schilderij met de enorme afmetingen 4 bij bijna 3 meter, moest op spectaculaire wijze via kozijn aan voorzijde Lampinshuis in Pronkkamer getakeld worden.

Daarnaast zijn afspraken gemaakt over de verwerving van het Scheepsbureau van Michiel de Ruyter, een zeldzame scheepsstoel uit 1641 en een zilveren eresabel dat waarschijnlijk is uitgereikt aan de kapers Jarry of Le Turcq.

RESTAURATIES

Als voorbereiding op de herinrichting zijn veel schilderijen gerestaureerd. In 2022 is het muZEEum begonnen aan het de grootste en meest complexe restauraties uit het bestaan van het museum: de portretschilderijen en lijsten van Michiel de Ruyter en Anna van Gelder.

Het portret van De Ruyter is in 1667 geschilderd door Ferdinand Bol, het portret van Anna van Gelder wordt toegeschreven aan Hendrik Berckman. Beide schilderijen zijn voorzien van zeldzame vergulde trofeeënlijsten. De restauratie wordt uitgevoerd een team van gespecialiseerde restauratoren. Het team wordt bijgestaan door een commissie van deskundigen van het Maurits-huis en Rijksmuseum.

Met steun van de Vereniging Rembrandt, Gravin van Bylandtstichting, Prins Bernhard Cultuurfonds, Stichting Ludovica, Thurkow fonds, Familiefonds Van Landschot, Familiefonds Louwman, Barthold Boreel Beheer B.V., Koninklijke Wagenborg B.V., de Annie Doeksenstichting, provincie Zeeland en gemeente Vlissingen. De bijzondere portretschilderijen zijn eigendom van de Ruyteriana Stichting en in langdurige bruikleen van het muZEEum.

Daarnaast is een negentiende-eeuws schilderij van Michiel de Ruyter gerestaureerd dankzij een bijdrage van het Pieter Vijn Fonds. Alle schilderijen die terugkeren in het heringerichte muZEEum zijn nagekeken en waar nodig gerestaureerd. Dit was mogelijk dankzij een bijdrage van de Vrienden van het muZEEum.

Herinrichting

Op 1 november heeft het muZEEum zijn deuren gesloten voor realisatie van de grote herinrichting. Met hulp van vrijwilligers zijn in korte tijd alle objecten uit de vaste opstelling ingepakt en verhuisd naar verschillende locaties. Vanaf december is gestart met de renovatie van het Lampsinshuis. Het definitief ontwerp van de herinrichting van het Lampsinshuis is vastgesteld en er is een start gemaakt met de uitvoering. Voor de financiering van de herinrichting kampt nog met een tekort van € 200.000,- Samen met de gemeente de provincie en Stichting MAR wordt naar een oplossing hiervoor gekeken. Als alles volgens planning verloopt, heropent het muZEEum begin juni '23.

Codes

Het afgelopen jaar is gestart met de concrete invulling van de toepassing van de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie. Het muZEEum is onderdeel van de tweede lichting van het landelijke programma 'Musea Bekennen Kleur', een initiatief om de diversiteit en inclusie bij musea werkelijk te realiseren. In dit eerste jaar gaat het om bewustwording van diversiteit en inclusie met betrekking tot personeel, programma, partners en publiek. In 2023 krijgt dat vervolg met een concreet actieplan.

Organisatie

In '22 bedroeg het aantal FTE 4,9.

Sinds oktober is de nieuw Coördinator educatie aan de slag gegaan voor 0,6 FTE. Grote uitdaging blijft om de middelen te vinden om de organisatie te versterken om daarmee onze kerntaken en ambities daadwerkelijk te kunnen realiseren. Veel medewerkers hebben dubbeltaken, hetgeen niet altijd efficiënt en effectief is. Het vrijwilligersbestand is met 75 medewerkers stabiel gebleven. Het muZEEum is aan de slag gegaan met het borgen van een veilige werkomgeving. Er is een meldpunt ingesteld en een medewerker van het muZEEum gaat de opleiding tot vertrouwenspersoon volgen.

Steun voor het muZEEum

Het muZEEum heeft gebruik kunnen maken van de verschillende steunmaatregelen van de overheden. Het muZEEum ontving ook in het afgelopen jaar € 50.000- projectsubsidie van de provincie Zeeland. Voor de herinrichting zijn in '22 succesvol verschillende fondsen geworven onder andere voor verbetering toegankelijkheid en inrichting Lampsinshuis.

Ook de Vrienden van het muZEEum hebben een mooie bijdrage gedaan ten behoeve van de herinrichting. Het muZEEum mocht in '22 ook een grote particuliere gift ontvangen. Het netwerk aan sponsors breidde zich dit jaar weer uit met twee nieuwe partners.

De *crowdfundings*actie 'Stap aan Boord' leverde € 16.000,- op bestemd voor de realisatie van het navigatiespel in de nieuwe inrichting.

Samenwerkingen

In 2022 is op initiatief van het muZEEum het Netwerk Maritieme Archeologie Zeeland van start gegaan met archeologische vertegenwoordigers van de de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, de provincie Zeeland, Walcheren en Belgische overheid. Doel van het netwerk is onderlinge kennisuitwisseling en aandacht vragen voor maritieme archeologische projecten in Zeeland. Het eerste gezamenlijk product is de realisatie van een wrakkenkaart monding Westerschelde inclusief Belgisch territoriale wateren.

Met de vijf themamusea - het Watersnoodmuseum, het Zeeuws Museum, het Bevrijdingsmuseum Zeeland en het Industrieel Museum Zeeland en wij – werken samen aan kennisuitwisseling, oral history project en educatie.

Het muZEEum werkt samen met het Rijksmuseum aan een inventarisatie van de objecten uit het VOC-schip 't Vliegend Hert.

Samen met Erfgoed Zeeland werkt het muZEEum mee aan een doorgaande leerlijn langs erfgoedinstellingen in Zeeland: Reizen in de Tijd.

Met de Zeeuwse Bibliotheek neemt het muZEEum deel aan het online collectieplatform Collectie-Zeeland.nl via het collectiebeheerprogramma Atlantis.

Financiën

Het muZEEum sluit het boekjaar 2022 af met een positief saldo van € 103.247,-. Het eigen vermogen groeide van € 2.500,- naar € 105.747,-. De bestemmingsreserve voor de herinrichting bedroeg eind '22 € 249.943,-. Alle andere bestemmingsreserves zijn nu volledig aangewend voor de daartoe aangewezen doelbestemmingen.

Gebouw en verduurzaming

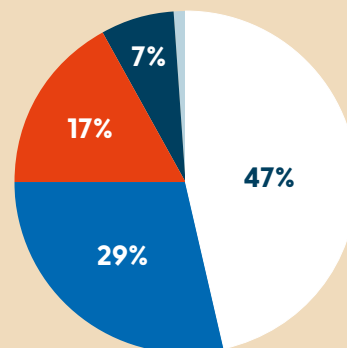
Het muZEEum heeft als doelstelling om in 2026 minimaal 50% minder energie te gebruiken. Verschillende maatregelen in de afgelopen jaren hebben al effect. Met de gemeente Vlissingen is onderzocht hoe de verouderde klimaatinstallaties vervangen kunnen worden met een energiezuiniger oplossing. Voorbereidingen zijn getroffen om alle lichtpunten volledig uit te rusten met LED-armaturen en het Lampsinshuis te voorzien van hoog isolerend monumentenglas.

muZEEum in de media

Bezoek aan de website

Afgelopen jaar zijn er in totaal 74.300 online bezoeken gemeten op de website van muZEEum. Dit is een daling van 3% ten opzichte van 2021. Het bezoek aan de website via Google Ads liet een sterke stijging zien, de overige juist een daling.

Organisch:	47%
Direct:	29%
Google Ads:	17%
Referral:	7%
Social:	1%

Social Media

 1.609 volgers (+21%)

 926 volgers (+25%)

Herinrichting in de media

Diverse media publiceerden over de sluiting van het muZEEum ivm de herinrichting. Bijvoorbeeld:

- [MuZEEum in Vlissingen wil in zeven maanden een 'museale attractie' worden.](#)
- [MuZEEum Vlissingen sluit half jaar de deuren voor een verbouwing.](#)
- ['Laatste dag' MuZEEum trekt, al dan niet toevallig, veel bezoekers.](#)
- [MuZEEum wil bezoekers nóg meer onderdompelen in maritiem Zeeland.](#)

Voortuitblik 2023

Het muZEEum gaat een spannende tijd tegemoet. Begin juni staat de heropening gepland. Vooral nog ziet het ernaar uit dat de openingsdatum gehaald gaat worden. Het jaar '23 start met een gemis aan inkomsten van de eerste 5 maanden, vanwege de sluiting. De verwachtingen zijn dat de bezoekersaantallen door de nieuwe presentatie in de resterende maanden hoger gaan liggen dan normaal. Voor '23 en '24 ontvangt het muZEEum een jaarlijkse projectsubsidie van € 200.000,-, te besteden aan versterking van de organisatie, digitalisering en educatie.

MU ZEE UM

MARITIEM
MUZEEUM
ZEELAND

Colofon

De Stichting Maritiem Museum Zeeland heeft als doel het maritieme erfgoed van Zeeland en de daaraan verbonden verhalen, bij een zo breed mogelijk publiek onder de aandacht te brengen.

De stichting werkt volgens het Raad van Toezicht - directeurs/bestuurdersmodel en hanteert de Governance Code Cultuur.

Foto's

Maritiem Museum Zeeland,
tenzij anders vermeld

Opmaak

Eva Selij & Wouke Boog

Maritiem Museum Zeeland

Nieuwendijk 11
4381 BV Vlissingen
www.muzeem.nl

Juli 2023